

(המשך מעמוד 31)

שית, בולמת את הסיכוי לשינוי אופייה של מערכת החינוך הישראלית. שעה בשבוע, לעיתים אפילו שעי תיים, מקדישה המורה בת-המזל, שנכח חרה השנה לרכז את מועצת-התלמידי רים, לגוף שהיא אחראית לו. אחראית "מטעם" — יש לאמר. מועצת-התלמידיים היא מידגם מייצג, לעיתים מייצג לכאורה, של תלמידים.

בישיבות דנים בעניינים יומיומיים, לעיתים אף פרוזאיים: הרמת כיסאות, לוח-המבחנים, טיולים שנתיים, תחרות-ניקיון בין הכיתות וכו'. כל אלה אמורים לגרום לכיתת-הספר להיות נעים יותר, וכו' וכו'.

הפיכת בית-הספר למקום דמוקרטי יותר, פתוח יותר, מתחשב יותר, באמי צעות המועצה, היא ניסיון עקר. נציגת הנהלה, המורה הממונה, משתדלת ברוב המקרים לחסום כל ניסיון של תלמידים ליצור אווירה כזו, לפתוח פתח לשינוי.

מועצת-התלמידים, אליבא ד"הנה" לות בתי-הספר, היא לכל היותר זרוע של הנהלה להנצחת תוכניותיה ולהגיש שמת מדיניותה לגבי החיים בבית-הספר.

ישנן שתי דרכים עיקריות להגיע למעמד המוכר של חבר במועצת-התלמידים. ברוב בתי-הספר התמונה

התלמידים למעשה גושפנקה לקיצוץ כנפיהם. הורים יקרים, אבות ואמהות, הן מפקידים את ילדיהם בידי המורים, תעשו פעם תרגיל. כנסו לכיתה י"ב בבית-ספר ישראלי מן השורה וחלקו לתלמידים שאלון על נושאים של השכלה כללית ופוליטיקה אקטואלית. כדאי לכם לשבת כשאתם בורקים את השאלון.

הבורות והריקנות ההשכלתית חמור רה בהרבה מכל מה שתצליחו לדמיין. אך מעטים יוכלו לדקלם בכיתה י"ב את רשימת נשיאי מדינת-ישראל מיום הקמתה. אין זו הגזמה פראית.

בעיתון דנה אחרת ערכנו סקר בין 85 בני-נוער בני 16-17. נוסחו חמש שאלות פשוטות, הנוגעות לסוגיות מרכזיות בפוליטיקה הישראלית. התשרבות היו מצחיקות.

10 ענו נכונה על כל חמש השאלות. 15 ענו נכונה על ארבע שאלות, שלוש שאלות ושתי שאלות. 35 (!) ענו נכונה על שאלה אחת (הסתברותית אפשר לענות נכונה על שאלה אחת, שכן התשובות היו בכך ולא). חמישה הפגינו ידיעות אפס, ולא ענו נכונה אף על שאלה אחת.

בבית-הספר מלמדים רק תכלס לבחינות. אסור לגלוש מהחומר. אין מבית-הספר של עמדה-ספר כל ניסיון

הספר החקלאיים. הפירסום האפסי, שניתן לעניין, לא הביא את הנושא לידיעת הנוער, וזה המשך במגמות העירוניות.

מוטי כרטיז, רכז ההרכה ביד-ותן עד יום הסגירה: "תאמין לי שאני לא מכין מה משרד-החינוך עושה. תוך כמה שנים לא יהיה כלל אגף לחינוך התיישבותי, שכן לא מנסים לעניין את הנוער בעתיד של מושבניק או הנרסאי למיכון חקלאי.

כמו בהרכה עבודות ובתחומים אחרים, גם כאן הופכת אכזבה החקלאות לשטח מומחיות ערבי. בלי הובגרים המכונאים, שיצאו מיד-ותן. ייסעו בעלי הטרקטורים לתקנם בעזה. מה אם יום אחד תפרוץ שביתה כללית?"

עשרות נערים ונערות נפלטו לרחוב. משרד-החינוך הציע להעבירם לפנימייה חקלאית אחרת, ובכך למנוע את סגירתה של הפנימייה ביד-ותן מחורסר תלמידים. הוא אף הבטיח, שכל הצ' יוד הכבר מיד-ותן (מחרטות, מנועים

המשכורת המוצעת לבעלי תעודת-הוראה אינה קורצת לטובים, ועליכן מגיעים בדרך כלל החלשים יותר למערכת.

לפני שלושה חודשים עור הבשתי את ספסלי-הלימודים. המורה לאנגלית שנאה אותי שינאת-מוות, ותמיד ניסיתי לתפוס אותי בהכנת שיעורים. הר' בר היה כליכך חשוב לה עד שהיתה מפסיקה שיעורים באמצע ובורקת את מחברתי, כאם הכנתי את עבודת הבית.

למורה היה חוקי-ברזל: היא מגיעה לכיתה 13 דקות אחרי הצילצול ועוזבת בדיוק בצילצול הבא. פעם תפס אותה הפעמון באמצע בדיקת המחברת. לפי תע היא שכחה את השינאה אלי, ורק את המחברת, תפסה את התיק ורצה, אחוות-תזויות, לעכר חדרה-מורים המ' מוג.

עוד הוכחה לאיכות הנמוכה של מורים במערכת-החינוך היא הנגע בשם שיעורים פרטיים. תלמידים אינם מביינים את המוסבר בכיתה וחיביעים לשלם הרבה כסף (כ-30 ש"ח לשעיה) כדי ללמוד אצל מורה מיוחד בבית.

לפני חצי שנה ערכת, בשייתוף מקומון קרייתי, סקר, כדי לברר את מימדי התופעה. התוצאות היו המורות, וצריכות היו להעביר צמרמורת בגו אנשי משרד-החינוך.

60 אחוזים מכלל הנשאלים משתמ' עור הוכחה לאיכות הנמוכה של מורים במערכת-החינוך היא הנגע בשם שיעורים פרטיים. תלמידים אינם מביינים את המוסבר בכיתה וחיביעים לשלם הרבה כסף (כ-30 ש"ח לשעיה) כדי ללמוד אצל מורה מיוחד בבית.

בתי-הספר: מוסדות המחנכים את תלמידיהם שלא צריך לזקוק את הראש מעל בני הים

זהו למדי. תצלום-מצב: המורה נכנסת לכיתה ושואלת: "מי רוצה להיות חבר במועצת-התלמידים?" אף אצבע אחת בדרך-כלל, אינה מורמת. הראשים הקטנים נשארים קטנים, ואילו הגדולים התנסו כבר בחוויה המסעירה. במקרה הטוב, מצביע, אם בכלל, תיכב המורה. בבתי-ספר אחרים, ואלה במיעוט, המצב שונה, ליבראלי יותר. שם נערות כות בחירות דמוקרטיות, עד כמה שאפשר לדבר על "דמוקרטיה" במיטת גרתי בית-הספר.

להחריר את אהבת הנ"ל, ולכן גם לא שואבים משם התלמידים השכלה כללית. חוק ישן מגביל את המורים בדרכם על פוליטיקה. למורה אסור להגיד שום דבר נגד מאיר כהנא וחבריו. מחקר שנערך לא מכבר מוכיח גם שמורים פוחדים מהתמודדות אינטלקטואלית עם תלמידים בשעת ירוח ופוליטי. לא ירחק היום וגם בן-גוריון יהפוך לפרטיסטורי שכוחא-לא.

שים והשתמשו בשרותי מורה פרטי. אחוז עצום. רובם במתמטיקה ובאנגלית, אולם אחוז ניכר (22 אחוזים) גם לקח מורה בלשון, הנחשב מיקצוע קל ללמידה.

כמעט לכולם עזרו השיעורים. ככל איזור יש כמה מורים, המהווים את העילית של אותו המיקצוע. רובם עובדים במכוני מחקר ופיתוח למיניהם. כתוצאה מחוסר הקדשת המאמץ להעלאת רמת המורה פוגם משרד-החינוך גם בשינויו. מה בדיוק אמור לקרות למי שאין ידם משגת לשלם את הסכומים הגבוהים הללו?

בבית-ספר, כמו בכל חברה דיקטטורית, אחריו את הרשות המבקר, הר' שות השופטת והרשות המבצעת לר' שות אחת בדמות הנהלה. וכמו בכל חברה דיקטטורית אין שום מוסד בבית-ספר המבקר את פעולותיו והיכול לש' עזת לטענות התלמידים.

אם לתלמידים יש תלונה נגד מורה הם חייבים לשמור אותה עמוק בבטן, שכן אם יפנו להנהלה יודע, בדרך-כלל, למורה מי התלונן והוא "עוד יתנקם בו".

אפילו ולא יודע, אין הנהלה יכר לה לעשות כמעט דבר, חוץ מלזנוף בו ולהבטיח לתלמידים, שמעכשיו הכל בסדר. מורה שמקבל קביעות לא צריך לתפוס מהנהלה או אף משרד-החינוך. הפרוצדורה המישרדית והתהליכיים עד לפיטורי מורה הם כליכך קשים, מסובכים ונוקשים עד שהם הופכים את האקט הזה לבתל-אפשרי.

דוגמה דיקאלית של התופעה ניתן היה למצוא בבית-ספר מסוים בדרום הארץ. מורה מסוימת ללשון היתה גרועה כבר מתחילת השנה. פניות להנהלה על עזרו. התלמידים הגיעו לבג' רות עם אפס ידע, ונאלצו לקחת עש' רות שיעורים פרטיים.

(וכו') יועבר לפנימייה האלטרגטיבית, כמו גם המורים של יד-ותן. בשיחה עם מומחים התברר לי, שזאת הבטחה לא-ריאלית, ולא באה אלא כדי לצאת ידי חובה. אייאפשר להעביר ציור יקר שכזה, ואכן הוא לא הועבר וגם צוות-המורים (למעט אחד) התפזר לכל ארבע כנפות הארץ.

ביד-ותן קוראים לעצמם התלמידים בשם "המין הרפוק". כל אחד משחק את משחקו על גבם. המורים לא רצו לבחון אותם במיבחני-בגרות, כדי למחות על הפירוק. זורקים אותם מבית-הספר, בגלל שיקולים פוליטיים צרים. מע' רכת נאורה יש כאן, מערכת בעלת מחשבה לעתיד.

החריר את אהבת הנ"ל, ולכן גם לא שואבים משם התלמידים השכלה כללית. חוק ישן מגביל את המורים בדרכם על פוליטיקה. למורה אסור להגיד שום דבר נגד מאיר כהנא וחבריו. מחקר שנערך לא מכבר מוכיח גם שמורים פוחדים מהתמודדות אינטלקטואלית עם תלמידים בשעת ירוח ופוליטי. לא ירחק היום וגם בן-גוריון יהפוך לפרטיסטורי שכוחא-לא.

פרק חשיטי: אידיאולוגיה?

לפני חודשיים נסגר בית-הספר החקלאי יד-ותן. מנמות ייחודיות בארץ לסוגים שונים של מיכון חקלאי לא יפתחו שוב, ותלמידיהם מצאו עצי' מס מחוץ למיסרת.

הסיבה הרישמית היתה חוסר תקי ציב. השמועות מאחורי הקלעים דיברו על התערבות שיקולים פוליטיים לא-רלוונטיים. אמרו שהקבוצים בסביבה רוצים את אדמות יד-ותן.

האיש הממונה על החינוך התיישב בתי במישרד-החינוך הוא איש התק"ס, שהשמועות חזרו וטענו שהוא נרדף על-ידי ראשי התנועה, לסגור את בית-הספר. הוכחות לדברים לא נמצאו, כמוכז.

לפני 20 שנה, כשהקימו את בית-הספר, היתה שם אידיאולוגיה. רצו עבודה עברית-חקלאית בארץ-ישראל המתפתחת. חוסר-תיאום בין הגורמים והכוונה לא-נכונה של משאבים הביאו להידרדרות במיספר הנרשמים לבתי-

פרק עשירי: מורים לנו

שיחות שערכת עם עשרות מ' מסיימי תיכון, הלומדים היום במסורות ההשכלה גבוהה, עולה שרונ' קא איכות המורה היא שהפריעה להם בזמן בית-הספר.

מורים אינם יודעים את החומר, מור' רים אינם יודעים להעביר חומר, מורים אינם יודעים להתמודד עם שאלות לא-שיגרתיות של תלמידים חכמים. נכון, יש יוצאים מהכלל, אולם הם בדרך-כלל שייכים לרור הוותיק, וכולם יפי' רש בשנים הקרובות לגימלאות.

איכות המורה היא הקובעת את אי' כות המערכת. מורים כיום אינם מחנ' כים, אלא באים כדי לעשות את תפ' קידם ולהמשיך לכיתה הבאה, ללמד עוד 40 דררקים, שאותם אין הם מכי' רים כלל וכלל.

המצב הלך והחמיר במשך השנה. המורה הוציאה כפריות אישיות שלה על צאן מרעייתה. יותר מאוחר אף הסי תכסכה עם יתר המורים והוריעה לתל' מורים שמצידה הם לא חייבים להיבחן כלל במגן. דבר שלא נשמע כרוגמתו בבית-ספר.

היא גם כינתה את יתר המורות ללשון "טיפשות חסרות-אינטליגנציה, וכאלו שלא יודעות אפילו לחבר מיבחן קטן".

עלילותיה רבות. רק חלק קטן מהן יספיק ככל מדינה אחרת כדי לפטרה. לא אצלנו. בשנה הבאה היא תלמד באותו המקום.

פרק אחד עשור: שנת כושר

עדיין לא נגליאם מתלאותיה של המערכת הישראלי עימנו לעוד פרק אחד ואחרון.

צויל קורא לכולנו, ובעיקר לבנים שבנו, אחרי בית-הספר. נוסף על היכור לת הנפשית נרשת גם כולת פיסית רבה, כדי לעמוד בלחצים הצפויים. מי שלא מתכוונן כראוי לצבא, ומתחיל לפחות שנה לפני כן צפויות לו בעיות, כמו עצמות סדוקות, שיבריה-ליכה, כאבי-גב ושאר ירקות.

שיעורי החינוך הגופני, ובעיקר בש' נים האחרונות של התיכון, אמורים היו להיות מוקשים להכנות.

צור בראל מדרוך כיום חוג לנערים בשם כש"ק קו"צ (כושר קרבי קדם צב' אי), חוג שבו בונים גוף שיהיה כשיר למעמסה הצפויה לו בזמן המסעות והטריטוריים. צור עצמו שרת ביחידה קרבית מובחרת, שם למד בין השאר גם אנטומיה ואת שיטות האימון הגופני.

אין בפיו הרבה מחמאות כלפי המור' רים להתעמלות: "אני מכיר 90 אחוזים מהמורים לחינוך גופני כאיזור שלנו, והתסריט הקבוע בשיעורים שלהם הר' לך בערך כך: סינוב ריצה ארוך, כמה כפיפות מרפקים (צור מרגים בצורה היתולית) ויאללה, קחו כדור ושחקו. זה חינוך גופני!"

הוא תוקף גם את מיבחי-הכושר של משרד-החינוך: "אפילו אם מישוה יע' בור בהצלחה את המיבחנים אין הרבר אומר שהוא מוכן לצבא. יכול להיות שהוא בעל כושר טוב מלידה, דבר שלא ימנע ממנו בעיות בהמשך".

עוד מומחה שאמר דברו, עוד פאשי' לה.

אפילו

זאת המערכת, נכון לעכשיו. מיליון ו-200 אלף תלמידים כלור אים בין קירות המוסד.

זוכרים את דני מההתלהב או אולי תשמחו לשמוע — דני סיים בגרות בהצלחה, אחרי שהעתיק את המיבחן במתמטיקה כמעט בשלמותו. כצבא שלחו אותו לגולני, אבל הוא נשר מהר בגלל כושר לקוי. שיבצו בשק"ס. הוא לא התנדב, ורצה רק להעביר את הזמן. כשריברו פעם על פרשת-לבנון, הוא שאל אם זה זמר יווני. דני לא רצה ללמוד באוניברסיטה והלך לעשות כסף מהחלפנות כספים. האידיאולוגיה שלו ברורה וחד-משמעית. כתג צוציק לידו. את חבריו לשק"ס ניסה לחנך על טהרת תורת הגזע.

עצוב על הלב. עצוב לראות איך מתחכים אותנו, את דורה-העתיד של מדינת ישראל, דור שממנו יצמחו המנ' היגים של עוד 20 שנה.

מערכת כוללת ורפוקה, אבל בהח' לט לא נוססת, ממשיכה להחריר בנו יום-יום את ערכיה הפסולים.

ב-1969 שרפו תלמידים וזעמים בית-ספר בסאן-פרנציסקו. אצלנו? מי יודע... אולי בעוד שנה, אולי בעוד שני' תיים...